

bloem afgebeeld, om later zulks met de bladen te doen."

Apeldoorn.

H. J. KOK-ANKERSMIT.

Al komt den heer Kok-Ankersmit, die nu al een veertig jaar lang zoo ontzaglijk veel gedaan heeft voor onze kennis van de Nederlandsche plantengroei, ook weer de eer toe van deze ontdekking, de heer Backer mag toch zeggen, dat hij de plant het eerst in 't wild heeft zien bloeien. 't Is merkwaardig, dat deze plant, die wie weet hoeveel jaren lang daar bij Amersfoort en Schalkwijk in 't verborgen heeft gegroeid en gebloeid, bijna tegelijkertijd door twee natuurkenners is gevonden, dat geeft ook anderen gegrunde hoop op een zelfde buitenkansje.

Al komt ook het gewone Groot-Hoefblad (*Petasites officinalis*) een enkele maal wit voor, de nieuwe plant is dadelijk te herkennen aan de bladeren, die getand zijn (grote tanden op regelmatige afstanden met kleinere er tusschen) en bovendien aan het

omwindsel, dat veel langer blaadjes heeft en aan de afzonderlijke bloempjes, die grooter, en sierlijker gevormd zijn dan bij *P. officinalis*. De teekening, die ik gemaakt heb naar een exemplaar uit Schalkwijk, wijst dit voldoende aan. Ook is de geheele plant niet zoo fors als de bij ons gewone soort.

Wie de vondst wil aanteekenen in onze geïllustreerde Flora kan achter *Groot-Hoefblad* op blz. 121 zetten: zie blz. 271 en daar:

a. Bladeren met lange stelen en onregelmatige stompe tanden; van de buisbloempjes is de buis niet langer of niet veel langer dan 't klokje. Roodbruin, zelden wit. Gewoon Groot-Hoefblad (*Petasites officinalis*);

b. Bladeren met korte stelen en zeer spitse, grote en kleinere tanden (dubbel getand); van de buisbloempjes is de buis minstens twee maal zoo lang als 't vijfslippig klokje. Groenachtig wit, z.z.z. Wit Groot-Hoefblad (*Petasites albus*).

E. HEIMANS.

OVER VOGELBESCHERMING.

1. De booze Italianen en de kleine vogeltjes.

In het bekende Engelsche Tijdschrift *Nature* is een leerzaam pennestrijdje gevoerd over een kwestie van vogelbescherming: de Italianen waren er partij in en zijn er met eere afgekomen, terwijl de Engelschman aan 't kortste eind getrokken heeft — voorwaar twee zeldzame verschijnselen in deze dagen.

De Engelschman heet J. H. Allchin en is een al te ijverig lid van de „Society for the protection of Birds”, een vogelbescherming-vereeniging, die al veel te veel degelijk werk verricht heeft, om er nu zoo deerlijk in te loopen!

Mijnheer Allchin was te weten gekomen, dat in Engeland 't aantal zwaluwen en vooral huiszwaluwen op onrustbarende manier vermindert. Onze lezers zullen zich herinneren, dat wijlen Mr. Albarda voor ons land daar ook de aandacht op gevestigd heeft en wat de heer Labouchère en Baron Snouckaert daaromtrent hebben medegedeeld (zie *Levende Natuur* 3e Jaargang blz. 114—117).

Als oorzaken voor deze vermindering noemt de heer Allchin, 1°. de vijandschap tusschen musschen en huiszwaluwen, 2°. de omstandigheid dat de zwaluwen in Italië en Zuid Frankrijk bij duizenden gevangen en gegeten worden. Als de diertjes op hun voorjaarstrek uitgeput aan Italiaansche stranden neerstrijken worden zij daar belaagd met netten, vischhaken met kunstmatige vliegen eraan, en electriche geleidingsdraden!

Dit berichtje verscheen onder de „Notes” („Korte Mededeelingen”) in het nummer van 22 Dec. 1898.

In de aflevering van 5 Januari 1899 wordt hiertegen uit Rome aangevoerd, dat er in Italië nooit of nimmer zwaluwen gevangen worden, laat staan te koop aangeboden of opgegeten! De oorzaak der vermindering ligt niet in 't moorden door menschen maar in verandering van atmosferische toestanden of vermindering van den voedselvoorraad der zwaluwen.

Nu wordt mijnheer Allchin boos en zet een lang stuk in de aflevering van 14 Januari, met voorop de klacht dat wij leven in een eeuw van tegenspraak en dat hij nu wel eigenlijk eens zou willen weten, wie je gelooven moet. Hij had zich toch zoo goed laten voorlichten! Niemand minder dan de correspondent van „the Times”, te Rome had in dat beroemde (politieke) blad zelf een stuk over de zwaluwenkwestie gezet, en iemand uit Florence had hem geschreven over de stapels vogeltjes, daar te koop aangeboden, en (al stond 't niet in de brief) je kunt licht begrijpen, dat daar honderden zwaluwen bij geweest zijn! Ook de wereldberoemde romanschrijfster „Ouida” was 't geheel met hem eens, in zake de moordgierige gewoonten der Italianen. En wat de Franschen aangaat kon hij verwijzen naar de Rapporten van de Société d'Agriculture.

Van de voedingskwestie der vogeltjes zelf en van „verandering van atmosferische toestanden” wil hij niets weten, en om zijn meening in deze toe te lichten begaaf hij nog een paar ornithologische flaters van 't bovenste plankje.

Nu wordt professor Giglioli boos, en dat is maar goed ook, want als de echte ornithologen zich niet eens van tijd tot tijd met de zaak bemoeiden, zou het lezend publiek kans hebben van leelijk misleid te worden door welmeeneende, maar niet al te goed ingelichte vogelvrienden, die de zaken soms zoo treurig voorstellen, dat je ten laatste geen vogel meer zoudt kunnen aanzien, zonder in tranen van weemoed los te barsten.

Professor Giglioli begint met te vertellen, dat hij niet houdt van twistgeschrijf, omdat we 't weinigje tijd, dat ons ten dienste staat wel beter kunnen besteden, maar dat hij in dit geval toch moeilijk zwijgen kan. Hij erkent en betreurt, dat in zijn vaderland kleine vogeltjes die alle zonder onderscheid nuttig zijn, gevangen en gegeten worden. Maar zwaluwen worden nooit gevangen, noch met netten, noch met de hengel, integendeel ze worden beschermd en vereerd als

„vogeltjes van de Madonna”, en ze te storen of te dooden, zou voor den dader ongelukkige gevolgen hebben.

Verder geeft de professor mijnheer Allchin den raad, om, als hij weer eens over vogels schrijven wil, niet af te gaan op kranten-artikels, noch op „Ouida” te vertrouwen, want die weet er niets van. Wat Italië aangaat; kan hij niet beter doen, dan de werken van prof. G. zelf raadplegen, die berusten op de waarnemingen van geoefende en vertrouwde deskundigen, over 't geheele schiereiland verspreid.

T.

2. Het vogelvraagstuk.

Kort nadat 't bovenstaande gezet was, werd mij een brochure toegezonden, getiteld: *Het Vogelvraagstuk*, door Philornithes. 't Is een tweede druk, maar de eerste heb ik nooit gezien, anders had ik er wel eerder over geschreven. Want 't vogelvraagstuk gaat ons allen zeer ter harte, al klaagt Philornithes ook, dat het zoo weinig belangstelling ondervindt, en alleen in ingezonden stukken in sommige groote bladen soms eens een lans voor de vogeltjes gebroken wordt. Philornithes had er bij kunnen voegen, dat die ingezonden stukken dikwijls meer kwaad dan goed doen. Ook kan hij in *De Levende Natuur* troost vinden: zoolang er Labouchères en Smits zijn, loopen de vogels nog geen gevaar en bestaat er alle kans, dat ze 't nog eens beter krijgen, dan nu in deze slechte tijden.

Philornithes weet ook al van den zwaluwenmoord door de Italianen. Zijn zijn zegsmannen dezelfde als die van Mr. Allchin? Anders moet hij professor Giglioli logenstraffen.

De cijfers, in deze brochure genoemd, omtrent 't verbruik van vogelhuiden en veeren voor dameskleeding en tooiel geven veel te denken en werkelijk zouden onze lieve nichtjes beter doen met de vogeltjes in 't hoofd en 't hart te dragen, dan de cadavers op haar hoeden te spelden. En als ze dan de uren, dat ze bij Mack of Mars in die doozen met veeren staan te grabbelen er eens aan gingen besteden, om in park en plantsoen naar de fitisjes, spotvogeltjes en grasmusschen te luisteren... wel, daar zouden ze stellig heel wat door opknappen. Afsgesproken, nichtje!

In de Hollandsche taal te ijveren tegen 't eten van zangvogels lijkt mij vrij wel overbodig, want de Hollanders eten weinig of geen zangvogels. Ze houden meer van jonge haantjes of gebraden duiven en dat is een andere kwestie.

Over het nuttige of schadelijke van de vogels worden in deze brochure zeer verstandige dingen gezegd: op stuk van zaken komt het daarop neer, dat eigenlijk geen vogel

schadelijk te noemen is, maar dat een enkele soms door de omstandigheden er toe gedreven kan worden, om nadeel aan te richten.

Merkwaardig is het, dat in deze met vlijt samengestelde brochure het grootste gevaar, dat de vogelwereld dreigt, niet aangeroerd wordt. De kwajongens, die nestjes uithalen, de commis-chasseurs der modemagazijnen en de vogelaars met slagnetten of electrisch draad of zelfs het fameuze eendenkanon doen alle te samen nog niet zooveel nadeel aan de vogelwereld als de Czar van Rusland met zijn Trans-Siberische spoorweg of, op bescheidener schaal, onze Zuiderzee-Commissie, onze Heide-Maatschappij en de verbeterde landbouw-methoden. Naarmate de mensch de aardoppervlakte in eigen gebruik neemt, worden de vogels uitgeroeid en verdrongen. Hun broedplaatsen worden vernietigd, hun voedsel wordt hun ontnomen. Naarmate ons beter kunstmiddelen ten dienste staan, wordt de hulp der vogels overbodig, Zoo worden zij niet alleen dakloos, maar ook werkeloos.

Ieder dorpsbewoner weet, dat bij streng winterweer heele scharen vogels, die vroeger nooit in 't dorp gezien werden, zich vlak bij de menschelijke woningen vertoonen. Ze vragen om hulp en voedsel.

't Zal niet lang meer duren of onze perfect bebouwde velden en zuiver gehouden bosschen zullen 's zomers voor vele vogels even onbewoonbaar zijn als in 't hartje van den winter. En dan zullen ze naar de dorpen en steden komen om hulp. Laat ons daarom onze woningen omringen met boomen en heesters en struweel, waar ze een schuilplaats kunnen vinden, laat ons onze steden voorzien van parken en plantsoenen, geschikt voor hun verblijf. Tot nu toe is bij den aanleg van parken meer op 't gerief en den schoonheidszin der wandelaars gelet dan op de behoeften der vogels. Maar dat kan anders. In *Artis* nestelden in 't vorig jaar in 't wild meer dan zestig vogelhuishoudens, spreuwen en musschen niet meegerekend. De boschduiven zijn van schuwe woudbewoners al veranderd in zeer vertrouwelijke stedelingen.

Zoo Philornithes de ergste kwaal al verzwijgt, het eenig geneesmiddel kent hij toch en dat is: verbeterd onderwijs. De kinderen moeten de wereld redden, ook de vogelwereld. Maar of het nu noodig is aan de kweekscholen voor onderwijzers naast den anti-alcoholleeraar nog een vogelprofeet in te voeren, zou ik niet durven beweren. We hebben immers leeraren in de natuurlijke historie! Als de examens maar deugden! En als de Nederlandsche Letterkunde er zich eens mee kon bemoeien!

JAC. P. THIJSSÉ.

Opmerkingen bij het lezen van „De Levende Natuur.”

(Deel I, blz. 18, kolom 2.). Wanneer wij „draaikevertjes” of „kriemelkevertjes” in het net hebben, treft ons dadelijk een scherpe lucht, die deze torretjes van zich afgeven.

Die onaangename geur verspreiden zij natuurlijk alleen om hun vijanden te verschrikken, in casu ons. Maar wij laten ons daardoor niet van ons voornemen afbrengen, om de diertjes gade te slaan en des noods in onze hand te nemen. Hierdoor leeren wij nl. dat die scherpe geur veroorzaakt wordt door de afscheiding van een melkwit vocht, dat we in het natte net niet zagen. Welnu, om dat melkwitte vocht worden deze torretjes bij Utrecht „melkbeestjes” genoemd.

(Aldaar bl. 19, kolom 1.). Ook de Meiworm scheidt een

oranjegeel vocht af, dat scherp is, minder van geur, dan wel van hoedanigheden: het tast onze huid aan; daarom vegen we gauw aan 't gras of aan een blad onze vingers schoon. Het vocht is olieachtig, en daarom wordt de Meiworm ook wel olietor genoemd.

(Deel I, blz. 20, kolom 1.). Het mag zijn, dat een onze-lievenheersbeestje een enkele maal een bladluis eet, ja zelfs dat een wijfje er eenige meer eet, want door goed te eten bezorgt zij voedsel aan de zich ontwikkelende eitjes, -- de ware vijand der bladluizen is de larve van dit sierlijke torretje; met recht zou men de larven „bladluizenleeuwen” kunnen noemen, even als men de larven van *Myrmeleon formicarius* „mierleeuwen” heet. Even als de pillekever-